

„Én megvallom: bizony
Tévelygek eleget,
De néha azt hiszem,
Egy titkos kéz vezet.
Annak keze, ki míg
Itt vergődöt, gyötör,
Ejjente mint harang
Bíztat meg messziről.”

(Egy kevélykedőhöz.)

Egy másik versében az áhitatos csendre
vagyó lélek szava szól:

„Suhanni, cikázni felfelé
— Mint képzelet, oly szaporán —
Hintázni szédítő-sebesen
Csillagok fény-fonalán.
Igy jutni világba, mely csupa csend
És béke, — mély, fehér...
S ahonnan a fénynek is talán
Kell száz év, míg ideér!”

(Meghitt szavak egy elköltözötthöz.)

Tompa a legnélkülözőbb és legszegényebb
költőink egyike. Anyagi viszonyai most sem
rendeztetebbek, mint a rabságos esztendők
alatt voltak. Nyugdíjazták s ezen a kegyelem-
kenyéren valósággal nyomorog ma is. Ha igaz-
zat adunk Mandeville-nek, hogy: „magas kultú-
ráért sok boldogtalan és nyomorgó egyént kell
kitermelnünk” — akkor a népek életében ve-
zető helyen állunk. Így maradt Tompa László
kisszemizetten, „megjutalmazva” azért, hogy az
összeomlásokor népe mellől nem szökött meg,
hanem mint hű katona a toll fegyverével kezé-
ben őrt állott a Végváron. Csoda-e ha elke-
serezésében üzen a költő:

„Én elfordulok ezektől, s megyek
Kifelé, hol nem utcakő a gyp.
S menetelek mezőn át, magam —
Menetelést nem látva, boldogan.
S megcsodálom, hogy (amint látható)
Itt mennyi virág fehér lázadó.
Megörvendezett: fényt, hogy ont a nap,
De gyűlöletre parancsot nem ad.
A nagy ég alatt így bolyongok el,
Míg madár surran, víz csobog közel.
S dudolgotam a béke énekét,
Melyet egy jobb kor megbocsát, s megért.

(Mind menetelünk)

A „sokféle gyötirelem” és kintől aranykehe-
lyé kalapált hatvanéves költőt ünnepeljük.

Az egész magyarság szíve összedobban s
számára egy megérdemelt, gondtalanabb hol-
napot remélve, köszönti a toll igaz Mesterét,
Erdély kisemmisített hős katonáját.

ÖRHELY.

A SORSUNK ÉS BÓKA LÁSZLÓ

A vidéki irodalmi élet egyik kiváló
reprezentánsát, pécsi lap-társunkat: a
Sorsunkat érte kíméletlen támadás egy
véletlen plágium miatt. A Magyar
Nemzet hasábjain rojtantak ki e plá-
gium kapcsán a Sorsunk szerkesztője
ellen. Ezt a kérdést világítja meg
Csorba Győző, pécsi író, alábbi cikke.
Az Irott Kő örömmel ad helyet ezek-
nek a soroknak, mert nemcsak kitűnő
lap-társának, szerkesztőségének védel-
mét, hanem a vidéki irodalmi élet meg-
védését is szolgálni látja. (Szerk.)

A pécsi Sorsunk c. folyóirat júliusi számá-
ban megjelent Aprily Lajos egyik szép verse
Lőrincz Ferenc nevével. Plágium történt tehát
egy hibbantság, vagy rosszakarat meg egy
szerkesztői tévedés találkozásából. Az ügyvel
kapcsolatban Bóka László hosszabb cikket írt
a Magyar Nemzet július 21-i és augusztus
24-i számában. Kemény szavakkal leplezi le a
plagizátort és támadja a Sorsunk szerkesztő-
jét, Várkonyi Nándort. Várkonyi az első cikk-
re érdemben nem válaszolt, csupán a két pécsi
napilapban reflektált Bóka támadására. Ezek
a reflexiók adtak indítékot Bóka második
cikkére. Amint értesültem, Várkonyi Bóka
második cikkével sem kíván érdemben foglal-
kozni. Várkonyi előkelő elzárkózása azonban
szerintem igen alkalmas arra, hogy a nagy-
közönség egy részében — különösen a Magyar
Nemzet olvasóiban — ferde vélekedés rögző-
djék meg. Éppen ezért szükségesnek látom Bóka
cikkeihez néhány megjegyzést fűzni. Saját el-
határozásomból, nem megbízásra, sem felké-
résre s csak a magam nevében — de az igaz-
ság kedvéért. Ezt némileg kötelességemnek is
érzem, mert részben én is ludas voltam a plá-
gium megtörténtében. Kiállásomra az erkölcsi
alapot maga Bóka adta meg azzal, hogy máso-
dik cikkében szerénységemet is felsorolja azok
között, akik miatt a Janus Pannonius Társa-
ságot becsüli. Nyilvánvaló, hogy semmiféle ha-
rag, vagy indulat nem fűt ellene.

Vegyük sorjában a dolgokat! A tényállás
az, amit előbb mondtam: plágium történt.
Kiegészítésül legfeljebb hozzáteszem, hogy a
verset kéziratban én is elolvastam és bár az
utóbbi soránál derengett, mintha valahol már
olvastam volna, azt hittem erősebb hatás csu-
pán. S a plágium tényét Bóka legendó alapul
érezte ahhoz, hogy az egész lapról, annak
anyagi bázisáról, szervezetéről, nivójáról véle-
ményt mondjon, mégpedig meglehetősen
erős hangon.

A július 21-i cikknek ilyen mondatai van-
nak: „Pécsett, a Janus Pannonius Társaság
kiadásában megjelenik immár harmadik éve
egy folyóirat, a Sorsunk. Ugy látszik, valaki-
nek, vagy valakiknek a szíven fekszik, hogy
megjelenjék, mert júliusi száma is nyolcvan-
három oldalon jelent meg s az a mai világban
nem kis eredmény. Csak örülhetünk, hogy a
dél-nyugati végvárbán, Babits diákkorának vá-
rosában ilyen heroldja van művészetünknek
és tudományunknak. E „közművelődési és
szépirodalmi folyóiratnak” mint valami rész-
vénytársaságnak még igazgató-tanácsa is van.

Fizessen elő az

Irott Kő-re!

(Ez sem megrovás, stb.) Néhány sorral odébb: „Munkatársa a lapnak annyi, mint bolyban a hangya, kivételes liberálizmussal kap szót e folyóiratban Weöres Sándor és Sinka István, Kodolányi János és Sötér István, valóságos egykirály-egycigány alapon állítják össze számaikat. (Olykor egy királyra husz cigány is jut... de ez sem baj). A júliusi szám elég szegényes, ami versanyagát illeti, mégis van benne egy szép vers, a sok lom, a sok próbálkozás között, stb...”

Gondoljunk csak ismét a kiinduló pontra, a plágiumra! Az aránytalanságot, a hamis csengést könnyű észrevenni. Mi köze a plágiumnak az igazgató-tanácsához, vagy az egykirály-egycigány alaphoz? De hiszen vélemény- és sajtószabadság van nálunk, miért ne volna joga Bókának a Sorsunk-ot is bíráltnia? Miért ne volna? — mondom én is. És akkor elolvasom az augusztus 24-i cikkét, amelyből kiderül, hogy Bókának ilyen esze ágában sem volt. Sőt: ő örül a Sorsunknak, s őszintén becsüli a Janus Pannonius Társaságot.

De valamit nem szabad elfelejtenünk. Bóka első cikke után Várkonyi Nándor nyilatkozott a Dunántulban és a Pécsi Naplóban s mindkét napilapban — egészen helyes érzéssel — csak ürügynek tartotta a plágiumot a támadásra mondván, hogy „számbavehető része nem is elene, hanem a Társaság ellen irányult, azt sejtetvén, hogy ismeretlen érdekeket szolgál, vagy pedig ismeretlen pénzforrásokból tartja fenn a lapot.” S ugyanebben a nyilatkozatban ügyvédi és ügyészi véleményeket emlegetett. Bóka ettől kétségtelenül megszeppent, s mindenáron tisztára akarta magát beszélni. Nincs szándékomban itt sorra venni első cikke fentidézett szavait s kimutatni gunyoros voltukat. Akinek egy parányi érzéke van a magyar fogalmazáshoz, ugys megérzi. Jól tudom, éppen úgy érzi Bóka is, és nem őszinte, amikor magyarázkodik. A „valakinek, vagy valakiknek szíven fekszik, hogy a lap megjelenjék” kitélt például ilyen angyali naivsággal tisztogat-

ja: „Megvallom, az én fejemben a következő pénzforrások fordultak meg: állami támogatás, Baranya-megye és Pécs város, a pécsi egyetem, vagy egy dunántúli nagyr stb...”

Aki fél, az nem úra a gondolatainak és gyakran éppen ott hibázza el, ahol a legjobban kellett volna vigyázni. Bóka könnyelműen idézgeti első cikke ominózus részeit s ezzel megadja a lehetőséget, hogy bárki azonban rajtakapja: nincsen igaza. S aki fél, néha vakmerő is. Nem bátor, vakmerő. A második Bóka-cikk végén érezni, hogy az író vörös arccal kiabál — s nem egészen tudja, mit. „Aki haragszik, annak nincs igaza” — mondja a régi jó közmondás. Ha valahol, akkor itt beigazolódtott. De az is lehet, hogy fordítva történt, s Bókának nem azért nincs igaza, mert haragudott, hanem azért haragudott, mert érezte, hogy nincs igaza.

Készséggel elfogadom: Bóka akkora szerelmese a magyar irodalomnak, hogy egy ilyen eset a lelke mélyéig felháborítja. De azt Bókának is meg kell engednie, hogy egy szerkesztői székre való érdemesség mégsem csupán azon fordul meg: ismeri-e valaki tövéről-hegyére irodalmunkat annyira, hogy a személye eleve kizár hasonló eseteket. Ez ugyanis csaknem a lehetetlenséggel határos. Ezt a mostani plágium szépen igazolja. Mert ismerem Várkonyi alapos irodalmi tudását. Meg azután: — nem cinizmusból mondom — mi az a helyrehozhatatlan kár, vagy veszély, mely a plágizálásból keletkezett, illetve, amely miatta fenyeget? A közönség figyelmét a Sorsunk legközelebbi száma felhívta a történetekre. S azt is megjegyzem: nem Bóka cikkének következményeként. Áprily sehol sem tiltakozott, nyilván ő maga sem tekintette olyan katasztrófálisnak az ügyet. Hát akkor miért haragszik Bóka oly nagyon a szerkesztőre, miért számoltatja minden áron, s miért nem az „ostoba másolóra, hírnévszomjas irodalmi tolongóra” dönti inkább indulatait?

CSORBA GYÖZÖ.

„BUZAKALÁSZ”

Terménykiviteli Kft.

kijelölt és jogosított szalastakarmány és szalma körzeti nagykereskedő cég.

Ügyvezető-igazgató **Tasnády A. György.**

Központ: Szombathely, Március 15-tér 4. Tel.: 11-55.

Körzet: Vas-, Sopron-, Veszprém és Fejér vármegyék.

Keresünk: Vas-, Sopron-, Veszprém és Fejér vármegye területén **bizományosokat.**

Iparendéellyel rendelkezők előnyben.